

DISSERTATIUNCULA
DE
IGNOMINIOSIS
VETERUM CHRISTIANO-
RUM COGNOMINIBUS,

QUA
PLURIMUM VENERANDOS
D^{NN.} INSPECTORES,
OMNEISQUE, QUEIS GERÆ
FRUITUR, OMNIUM ORDINUM SPE-
CTATISSIMOS VIROS,

M. JOH. FRIDERICUS Göber /
ILLUSTR. RUTHENEI RECTOR,
ad benevolè auscultandum

NON-NULLAS ORATIUNCULAS
VITUPERATORIAS,
CRAS, DEO VOLENTE, H. L. Q. C.
publicè recitandas.

submissè, perquam officiosè ac humanissimè
INVITAT.

GERÆ, Typis MÜLLERIANIS.

Ἀππὰ τρία κάκιστα jampridem est, quod innotuere orbi, in primis literato, nisi quod, quænam illa tria sint pessima Kappa, non omnium una eademq; fuit sententia. Alii igitur Kappodoces in hunc censum retulerunt, Kretenses ac Kilices; ex quibus illos ingenio tam servili & abjecto fuisse Strabo refert, (a) ut oblatam sibi à Romanis libertatem, quæ nunquam æstimari pretio potest, (b) nauci habuerint; de istis verò laudatus à Paulo (c) Epimenidis versiculus, quò caractere se commendaverint vulgò, testatur:

Κρητες αἰεὶ ψεύσαι, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Hi verò infamiam nomini suo mentiendi libidine inusserunt, ut in diverbium commune res abierit, μὴ ῥαδίως ἀληθεύειν τῆς Κίλικας, haud facile verum dicere, aut reapse, quod dixerint, præstare Cilices. Nonnullis placuit tria illa pessima Kappa applicare ad Cornelium Syllam, Cornelium Cinnam & Cornelium Lentulum, (d) non fulcra quidem ac ornamenta Reipublicæ Rom. sed flammæ pariter ac labes. Non inusitatum quoq; vetustioribus fuit διπλῆν κάππα, duplex Cappa dicere de quovis malo homine, quem τὸ πονηρῶν κόμμα Aristophanes, (e) *devotum caput* Justinus, (f) *consceleratissimum* Cicero, (g) & Persius *cute perditum* (h) vocat. Neq; verò præter rem penitus hoc nomine Cartesianismum & Coccejanismum, Belgio hodiè perquam molestos, nobis verò maximè suspectos, celeberrimi nominis ac meritis in rem literariam eximius Vir appellavit. (i) Verùm præter ista sive tria sive duo Kappa, unicum est, quod palmam præripere reliquis, certè ambiguum reddere videtur posse, quippe quod fronti inustum, neminem accusare amplius sinebat. Estq; illud K, Kalumniæ nota, (k) quæ uti pessimum est scelus, ita nemo tam pius, tam innocens ac bonus est, cujus famæ & honori parcat: omnia adoritur nefariè, allatrat nequiter, lancinat contumeliosè. Vel Christiani veteres quas non perpessi sunt quondam calumnias, quæ convitia non tolerarunt, quibus dictariis non fuerunt expositi? Ut adeò rem nec inutilem nec à scopo nostro alienam arbitremur, si, quibus illi contumeliosis cognominibus excepti & notati quondam fuerint à gentilibus, peculiari dissertatione exponamus. Id quod si rectè ponimus calculum, commodius fieri vix poterit, quam si ordine vulgari, quem literarum latinarum series offert,

religiosissimi Christiani, quasi qui sine DEO sint & nefariè impii : Nam
 Domitianus crimen illis ἀθεότητος in publicis edictis impingebat.
 Contudit obtusum hoc telum Justinus oratione ad Antoninum Pium
 Apologeticâ, & apud eundem Athenagoras. Duro etiam huic nodo
 cuneum opposuit Tertullianus; Arnobius verò perquam operosus est,
 & totus in eò occupatus, ut ostendat, Christianos non esse Atheos, ideò,
 quòd verum & omnipotentem Deum cultu religioso prosequantur. (l)
 Valeat ergò solennis illa contra Christianos exclamatio, in amphithea-
 tris quondam usitata : Αἶψε ἕως ἀθεῶς, tolle Atheos! Quam etiam
 pronunciare jubebantur, qui Christianæ religioni repudium mitte-
 bant. Unde in Epistola Smyrnenfis Ecclesiæ apud Eusebium Procon-
 sul Polycarpum, ut abneget pietatem Christianam, hâc voce adhorta-
 tur : Ὁμοῦσον τὴν καίσαρος τύχην, μετανόησον, εἶπον, αἶψε ἕως ἀθεῶς :
Jura per Caesaris fortunam, resipisce, dic, tolle atheos. Quod quidem
 exclamavit fortissimus Martyr, sed sensu planè contrariò. (m) Nam
 DEUM minus verè colebat, quisquis ignominioso hoc cognomine tra-
 ducebat Christianos. Ecquis verò, nisi veri DEI ignarus, Atheos vo-
 cet, qui gentilium Idolorum neglecto cultu, Christum piè venerantur?
 Deinde *blasphemi* appellabantur, quia abjuratâ fide, probra in Chri-
 stum & convitia conjicere cogebantur; quod *maledicere Christo* Plinio
 Secundo erat. (n) Dicebantur quoque βιοθάνατοι, vel, quòd inter
 vivos tanquam mortuï versarentur, vel, quòd per mortem ad vitæ im-
 mortalitatem se perventuros credebant. *Persuaserunt sibi, inquit nefa-
 rius ille ἀθεός, Lucianus, infelices Christiani, se immortalitate fruitu-
 ros, perpetuoque victuros esse: ideò mortem magno contemnunt animo, ac
 non pauci sua sponte semetipsos occidendos offerunt.* (o) Verùm si hoc
 Christianis probro ducitur, in infortuniò felices sunt, in ignominiâ
 beati, in morte æternùm vivi. Porro ipsum *Christianorum* nomen,
 etiamsi flagitiis caruerit, (p) invisum fuit & exosum, imò, ut Arno-
 bius (q) ait, *execrabile*, ad cujus mentionem, tanquam *ominis pessimi*
 non rarò *inhorruerint*. Quâ de causâ etiam Tertullianus dixit: *no-
 men, non crimen in nobis damnatur*; & Justinus: (r) Μόνοι μισούμεθα
 δι' ὄνομα Ἰησοῦ, *soli odio exponimur propter nomen Christi.* Et hoc
 factum fuisse ab hominibus, Cimmeriis ignorantix tenebris immane
 quantum involutis, mirandum magnoperè non est. Id verò cùm ad-

Christianâ inculcandâ occupatus Matthæus Meade, Londinensis Eccle-
siastes scribit: (s) Die Italiâner verachten diesen Nahmen als einen
schmâhlichen Nahmen unter ihnen / und mißbrauchen das Wort ein
Christ gar oft einen Narren mit anzudeuten. Quod si ita est,

*Dii te summoveant, ô nostri infamia secli,
Orbe suo, tellusq; Tibi pontusq; negetur!*

Nescio an huc referri debeat, quod ἄχρηστοι hostes Christi vocali
primâ immutatâ Chrestianos dixere, qui rectius Christianorum nomi-
ne gaudent. Rectè utrumq; admisit Patrum Latinorum antiquissi-
mus Tertullianus, quando ita: (t) *Christianus, quantum interpreta-
tio est, de unctiōe deducitur. Sed & cum perperam Chrestianus pronun-
ciatur à vobis, (nam nec nominis est notitia penes vos) de suavitate & be-
nignitate compositum est. Oditur itaq; in hominibus innocuis etiam no-
men innocuum.* Quare non erat, cur risu id nominis exceperint ri-
diculi deastrorum basiatores. (u) Præterea per convitium dicti quoq;
sunt *creduli nimium*; quô nomine veniunt apud Minucium Cæcilio; &
Celsus ille pessimus apud Originem (x) Christianis objicit, quod *as-
sentiantur temerè, & sine ratione sint creduli, (ἀλόγως πισεύοντες)* quod-
que rationem fidei nec reddere velint, nec recipere, sed in ore subinde
habeant suum illud: *μὴ ἐξέταζε, ἀλλὰ πίσευσον, ne inquire, sed crede.*
Sed rectè Nazianzenus, Juliano, Christianis suum *πίσευσον* exprobran-
ti, regerit & ad mentem revocat Pythagoræorum *αὐτὸς ἔφα.* Cui
consentit Afer, (y) dicens: *Vos Platoni, vos Cronio, vos Numenio, vel
cui libuerit, creditis, nos credimus & acquiescimus Christo. Iniquitas hæc
quanta est, ut, cum utriq; auctoribus stemus, sitq; nobis & vobis unum &
socium, credere, vobis velitis dari, quod ita ab illis dicatur, accipere vos
ea, que proferuntur à Christo, audire & spectare nolitis?* Sub Diocletia-
no & Maximiano nostros per contemptum *crucicolas* fuisse appellatos,
Aldhelmus, non planè futilis autor, tradit. (z) Et postea ὁ ἠδύλα-
τος Julianus crucis cultum Christianis opponebat: *crucis, lignum in-
quiens, adoratis, imagines illius in fronte & ante domus pingentes.* (aa)
Verùm rectè suo Cæcilio respondit, per justam recriminationem, Osta-
vius apud Felicem: (bb) *crucis nec colimus, nec optamus. Vos planè,
qui ligneos Deos consecratis, crucis ligneas, ut deorum vestrorum partes,
forsitan adoratis.* Quid hîc in Elmenhorstio, Pontificis a seclâ, desi-
deret

nimum, afferre in medium; (cc) quare ad alia cavillorum, Christianis
objectorum, meritò transimus. Igitur & *desidia dediti* Paulo Jcto di-
cti sunt, (dd) & *desperati* aliis, (ee) & *dementes* (ff) atque insani. Sed
nescio, quì *desidia* postulari jure possint, quì, ne aliis molesti es-
sent, aut ipsi diligenter opus faciebant, aut, unde viverent, in commune
conferebant; nisi forte vitio illis datum, quod sacris sæpenumero va-
carent; quod sanè laudabilius erat, quàm tot gentilium festa celebrare,
& tempus malè ac *desidiosè*, cum jacturâ salutis, perdetes, quod illi
Hypsæa coetiores faciebant. Quid verò *desperatos* dicitis, ô miseri,
quos summâ in Deum fiduciâ nixos, ut Prudentii verbis utar,

— *nec catene, dira mors nec terruit,
Unicum Deum fateri sanguinis dispendio?*

Et quid *dementia* postulatis aut *insania*, quorum constantia, si Hora-
tianum illud licet applicare,

*Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigra feraci frondis in Algido
Per damna, per cedes, ab ipso
Duxit opes animumq, ferro? (gg)*

Etenim, ut Origines, Tertullianus & Lactantius, optimi Patres, no-
tant, (hh) Christiani *desperati* & *stulti* fuerunt vocati, quòd, cum quie-
te vivere, & liberè sine noxâ abire, negato Christo suo, potuissent, tor-
queri miserè & crudeli morte voluerint multari. *Quasi verò quicquam
desperatius esse possit, quàm torquere, ac dilaniare, quem scias innocen-
tem: rectissimè* lacteus Ecclesiæ Doctor & Christianorum Cicero di-
cit. Constantia fuit invicta & firmitudo animi, quam uulla contume-
lia, nulla vis, nullum periculum, nullus mortis metus poterat expugna-
re. Hoc robore Christianos non *insania* præceps, aut *dementia* incon-
sulta, sed DEI gratia & Spiritus sanctissimi solatium iustruebat & ob-
armabat. Ut adèò in rabiem efferatus videatur, qui culpam *dementia*
conferre in nostros non erubuerit. Sed *scornatum* nondum finis
est: per contumeliam quoque *extorres* dicebantur. Vel enim, quod
eruditè observavit Gabr. Alaspinæus Aurelianensis Episcopus, (ii) ob
religionem in exilium ejiciebantur, vel secedebant sponte fugâ elapsu-
ri, qui in tormentis, se animum invictum & propositi tenacem retinere

tape, tamen & laudatum quandoq; fuit. *Stultum* quippe est, *judicio accusatum, cum fugere possis, locum, unde effugere non possis, adire*: quod Alcibiades callidissimus, cum è Sicilia Athenas vocaretur ad dicendam pro se causam, respondebat. (kk) Et quam iniquè exilium exprobrant, qui, ut sine pignore, sine lare, terrarum orbis exules essent Christiani, sua crudelitate effecerunt? Sed & *factiosos eosdem & ferales nuncupatos fuisse legimus. Nulla tam infestæ hominibus bestia, ut sunt sibi ferales pleriq; Christianorum*, ait Ammianus Marcellinus. (ll) Loquitur de dissidiis Christianorum inter se invicem, præcipuè antistitum, quæ uti toto detestamur animo; ita concedere Marcellino non possumus, criminanti, plus quàm belluinam inter illos vel locum habuisse, vel habere discordiam. Cavillum est ethnici hominis, qui nostros accusaturus probri, ipsum se & suos penitiùs intueri debuisset. Nam & sui generis populos variis discordiarum casibus agitados nunquam non fuisse, ignorare non poterat. Quod verò factiones Christianis priscioribus tribuerunt, (mm) in eo vanitatem orationis videntur adhibuisse. Ecquì enim *deploratæ, illicitæ ac desperatæ factionis sint homines*, qui in conventiculis suis, expansis manibus, nudo capite, Imperatoribus, quamquam à fide abhorrentibus, precabantur serio ac piè *vitam prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, senatum fidelem, populum probum, orbem quietum; quacunq; hominis & Cesaris vota?* Quibus sanè factionis crimen & suspicionem à Christianis sufficienter depulisse censendus est fortissimus Christi athleta Tertullianus. (nn) Sed *grassabatur in Deos illa factio, regerit cæcus ille apud Minutium Cæcilius.* Itane verò, mi Natalis, à factione, quam vocas, Christianorum timendum fuit deastris tuis? Cur non, ne talia paterentur, exscindebant, pessum dabant, pessimis evertabant modis gentem Christianam? Videlicet, quod Arnobius falsè ait; (oo) *humana patrocina dii querunt, & nisi hominum fuerint assertione protecti, idonei non sunt ipsi, qui propulsare, defendere suas valeant contumelias.* O miseros ac vanos deos! Ad ea, quæ diximus, ignominiosa optimorum Christicolarum cognomina, etiam accedit, quod *genus* inter homines *tertium*, item *Galilei* fuerunt nuncupati. In hoc posteriori cognomento peculiare quæsiuit delitias Julianus Apostata; ideoque plerumque nostros *sectam Galileorum & Galilei filios* appellitavit. (pp)

Quin

Quin imò infensissimus Christiani nominis ille hostis lege sanxit publicâ, ut ne Christiani amplius, sed Galilæi dicerentur; cujus rei luculentum habemus testem Græcorum Patrum μεγαλοφωνότατον Gregorium, Nazianz. Episcopum, (99) Idè factum dicit aureo planè ore Jo. Chrysoſtomus, (rr) ut ornamento sanctissimi nominis nos spoliaret. Si enim Christianorum nomen abominandum esset arbitratus, & rem multæ plenam ignominie, non substituisſet aliud nomen & peregrinum quidem, cujus ignominia nos potuisse notari putâſſet. Ex quò perspicuè ostendit (sunt verba laudati Gregorii) μέγιστον εἰς δόξαν καὶ τιμιώτατον, honorificentissimam esse Christi (& Christianorum) appellationem & maximi ad gloriam ponderis, quoniam eam nobis extorquere cogitavit. Nisi forte hoc ea ratione fecit, quod hujusce nominis vim & potestatem instar Demonum reformidaret, ac proinde ad alterum nomen minus notum & vulgare transiret. Verùm enim verò, cur genus quoddam tertium vocati sint optimi Christiani, quos voce quamvis dithyrambicâ, memorabili tamen nonnemo dicit κοσμοδεακονταῖδαομαρταδοσεκομαχῆντας, (ts) nondum fuit dictum, qua de causa silentio prætereundum non est. Planè tertium genus dicimur, ait (tt) sæpè laudatus Florens, Cynopenna aliqui, vel Sciapodes vel aliqua de subterranea Antipodes. Id verò de superstitione (dicit idem l. c. de ritu alibi (uu)) non de natione explicat; vel, ut Eusebius (xx) loquitur, medium genus dicimur non ratione appellationis, ut quæ satis obvia cunctis, sed ratione sectæ modiq; vivendi. Eo nimirum sensu, quod neq; gentiles, neq; Judæi Christiani essent: ceu rem exponit Joh. Gothofredi, vir eruditissimus notis ad Tertullianum. (yy) Et hic sanè hoc scommma accuratè his eludit verbis: *recogitate, ne quos tertium genus dicitis, principem locum obtineant, siquidem nonnulla gens non Christiana: itaq; quæcunque gens prima nihilominus Christiana: ridicula dementia novissimos dicitis & tertios nominatis. Porro sit àm monstroſi qui tertii loci, quales habendi, qui primò & secundò antecedunt? Neque verò pudet magnoperè, Christo deditos secerni atque distingui cùm à Judæis tùm ethnicis. Non enim ignominia inde ad nos, sed maxima potius gloria redundat, & si salutis nostræ daduchum presso pede insequimur, constanti in eum fide connixi, idem nos segregatos à reprobis, beatorum æternæ conversationi ac societati inseret. Plura nunc non licet propter cancellos, intra quos continere nos solemus: itaque, quæ restant, in aliud tempus.*

pus aliumque locum rejecta sunt. Nunc ergò de peroraturis, optimis Adolescentibus, dicamus, reliquum est. Cras itaque, D E O feliciter annuente, I. PAULUS Mittelhäuser / Lippersdorffio Thuringus, malorum angelorum, II. DANIEL Ohet / Eisenberga-Osterlandus, Catilinæ, III. CHRISTIANUS Lorenz / Schneberga-Misnicus, serpentis, IV. MARTINUS Gottlieb Hammer / Lichtensteinio-Misnicus, cicutæ, V. JOHANNES Fischer / Geranus Lybiæ vituperationem brevem instituent. Qui ut benevolè & frequenter cum à PLURIMUM VENERANDIS DNN. INSPECTORIBUS, tum & RELIQUIS-INTER GERANOS ERUDITISSIMIS VIRIS audiantur; id verò est, quod enixè, &, quâ par est, humanitate rogitamus, polliciti, nihil non sedulò nos facturos, quod tantæ tamq; insigni benevolentia respondere quadantenus queat. P.P. Geræ, d, IIX. Eid. Decembr. A. O. R. ∞ Ioc LXXXI.

NOTULARUM EVOLUTIO.

(a) l. XII. (b) l. I. Instit. tit. 9. 6. quib. ex caus. man. non. lic. (c) ad Tit. I. 12. v. Rittershus. lect. sacr. III, 4. (d) vid. Lex. Fabri ex ed. Buchn. f. 440. (e) in Pluton. (f) l. XIV, c. 4. (g) orat. pro S. Rosc. Am. (h) Sat. I. (i) nempe excell. Dn. D. Val. Alberti disp. pec. an. 1678. (k) vid. Voss. de art. Gramm. l. 1. c. XVII. (l) vid. Dn. D. Zimmermannus de illo Tertulliani: Fiunt, non nascuntur Christiani; sect. II. pag. 72. (m) vid. Desid. Herald. animadvers. ad Arnob. lib. I. pag. 31. (n) Epist. ad Trajan. Imperat. (o) in Peregrin. fol. 388. (p) Plin. dicta Epist. (q) lib. I. advers. gentes pag. 33. (r) in Apolog. pag. 144. Vid. Hotting. Historiar. Ecclesiast. part. I. pag. 57. (s) in libell. cui Titulus: der bey-naher Christ / pag. 7. (t) Apol. c. 3. adde l. 1. ad Nation. c. 3. (u) Theoph. Antioch. l. 1. ad Autolyc. cit. Dn. D. Kortholt. in ep. Plin. p. 24. (x) l. 1. cit. eod. de orig. & nat. Christi. c. 9. p. 102. (y) l. 2. adv. gent. add. Elmenh. in Arnob. p. 64. (z) de laude Virgin. f. 486. cit. Elmenhorst. not. ad Octav. Min. p. 105. (aa) Cyrill. l. 6. contra Julian. f. 136. cit. eod. (bb) p. 284. ed. Jac. Ouzelii (cc) vid. l. c. p. 286. (dd) l. 25. §. 1. ff. de probat. (ee) Huet. de demonst. Evang. p. 60. (ff) Tertull. apolog. adv. gent. f. 57. ed. Jac. Pamel. (gg) l. 4. od. 4. (hh) v. Elmenh. ad Minuc. p. m. 71. (ii) Observ. XXI. lib. 1. p. m. 97. (kk) Elian. var. hist. l. XIII, c. 38. (ll) l. XXII. in Juliani hist. (mm) vid. Minuc. Felix in Octav. p. m. 70. (nn) Apolog. c. 30. (oo) l. c. lib. 1. p. m. 11. (pp) apud Cyrill. l. 2. Theodorit. l. 3. c. 7. (qq) orat. 1. contra Jul. cit. D. Korth. in epist. Plin. 30. (rr) in serm. de Babyla. (ss) vid. B. Erasm. Schmidius in Pind. p. 308. (tt) l. 1. ad Nation. c. 8. (uu) c. 20. (xx) l. 1. de prepar. Evang. c. 2. (yy) v. Zimmerm. tract. c. p. 90.

æstimari pre
Paulo (c) Ep
vulgò, testatu

Κεῖν

Hi verò in far
verbium cor
facile verum
nullis placui
Cornelium
ac ornament
sitatum quo
de quovis n
(e) devotum
sius cute per
mine Cartes
lestos, nobi
in rem liter
tria sive duo
ambiguam r
nem accusar
uti pessimur
cujus famæ
ter, lancinat
sunt quonda
riis non fuer
stro alienar
excepti & n
exponamus
vix poterit,

, quod innotuere
quænam illa tria
una eademq; fuit
es in hunc censum
x quibus illos in-
Strabo refert, (a)
m, quæ nunquam
s verò laudatus à
commendaverint

βγαί.

usserunt', ut in di-
τὸς Κίλικας, haud
are Cilices. Non-
ornelium Syllam,
on fulcra quidem
ac labes. Non inu-
plex Cappa dicere
Aristophanes,
icero, (g) & Per-
m penitus hoc no-
diè perquam mo-
ominis ac meritis
m præter ista sive
pere reliquis, certè
i inustum, nemi-
niz nota, (k) quæ
ocens ac bonus est,
è, allatrat nequi-
quas non perpesti
ant, quibus dicte-
n nec à scopo no-
sis cognominibus
aliari dissertatione
commodius fieri
atinarum series of-
fert,

